

**VARGA Sándor–BEDŐ Gyula–
LŐRINCZI Gyula**

Vállalkozások gazdaságtana

PERFEKT Pénzügyi Szakoktató és Kiadó Rt., Budapest,
1997. 256 p.

A könyv szerzői a nemzetgazdaság elemeinek, teljesítményének, ágazati rendszerének ismeretése után a vállalat külső környezetével, az államnak a modern piacgazdaságban betöltött szerepével, a vállalat gazdálkodásának gazdaságossági és hatékonysági mutatóival foglalkoznak. Kitérnek a költség, árbevétel, jövedelem és jövedelmezőség összefüggéseire, a vállalat belső gazdasági folyamatainak bemutatására. Megvizsgálják a vállalkozás stratégiájának szerepét és kialakításának három típusát (tervezői, vállalkozói és adaptív típusú stratégia). A stratégia kialakítása stratégiai tervezés útján valósítható meg; megismerjük a tervezési folyamat főbb szakaszait a stratégiai elemzéstől az alapvető célok meghatározásáig, az alternatívák értékeléséig és a fejlesztési célokat szolgáló stratégiai akciók megtervezéséig. Ide tartozik a vállalat üzleti egységei versenyhelyzetének vizsgálata és erősítése, melyhez a portfólióanalízis módszerei alkalmazhatók. Közülük a legismertebb – az ún. BCG mátrix – a relatív piaci részesedés és a piaci növekedés alapján értékeli az üzleti egységek helyzetét.

Olvashatunk a továbbiakban a világgazdaságban egyre növekvő szerepet játszó nemzetközi vállalatok sikeres stratégiáiról, melyek közé a magas műszaki-technológiai színvonal, a kiemelkedő vezetési technológia, a jó menedzsment, a vállalat telephelyének megfelelő kiválasztása tartozik. Útmutatást találunk a könyvben az üzleti terv elkészítésére, felépítésére. Az üzleti terv tartalmára és szerkezetére nem lehet általános sémát meghatározni; fontos, hogy megfelelően céljának és kielégítse azok igényeit, akik számára készült. A szerzők bemutatják az üzleti terv összeállításának egy lehetséges változatát, melynek szakaszai: vezetői összefoglaló, a vállalkozás bemutatása, a termékek és szolgáltatások leírása, marketingterv, működési terv, vezetőség és szervezeti felépítés, szervezeti-jogi struktúra és a tőkeszerkezet, pénzügyi terv.

A vállalkozás fogyasztó- és piacorientáltságát biztosító marketing színvonala lényegesen meghatározza a vállalkozás eredményességét. A szerzők foglalkoznak a marketingstratégia tartalmával, kialakításának módszereivel, megismertetnek a marketingmix elemeivel (termék-marketing, árpolitika, marketingcsatornák, marketingkommunikáció). Az ár a vállalati gazdálkodás egyik legfontosabb eleme: a piacon kialakult ár jelzi, hogy a vevő mennyire ismeri el a kínált termékre ráakódott ráfordításokat.

A továbbiakban szó van a könyvben a termelés, az egyes bővülő szolgáltatások, a tömegszerűség és a gyártási rendszerek típusairól. Bemutatásra kerülnek a termelési stratégia, a termelésstervezés és a számítógépes termelésirányítás módszerei. A szerzők kiemelten foglalkoznak a minőségtervezés, a minőségellenőrzés és a minőségbiztosítás feladataival, megvalósításával.

Képet kapunk a könyvből a termelési tényezők új kombinációját jelentő innováció fontosságáról, az innovációs lánc modelljének elemeiről (marketing, kutatásfejlesztés, beruházás, termelés és értékesítés). A vállalkozás vezetési rendszerét, érdekeltiségi viszonyait úgy kell alakítani, hogy a szervezet képes legyen az innovációs ötletek fogadására és az innováció tényleges bevezetésére.

Az emberierőforrás-gazdálkodás keretében a vállalkozás munkaerő-szükségletének meghatározására szolgáló módszereket tanulmányozhatjuk, majd – fontosságának megfelelően – az ösztönzésről, a bérezés formáiról és fejlődési irányairól kapunk tájékoztatást. A szerzők kiemelik, hogy az anyag-, készlet- és forgóeszköz-gazdálkodás nem nélkülözheti a számvitel pontos adatszolgáltatását a gazdálkodás hatékonyságának mérésénél, a vállalati tevékenység naprakész értékelésénél, a hiányosságok megszüntetését célzó intézkedéseknél. Közben a rendszerszemléletű anyaggazdálkodás megvalósítására alkalmas logisztikai rendszerrel is megismertetnek.

A vállalat pénzügyeivel foglalkozó (8.) fejezet a vállalati reálfolyamatok és a pénzgazdálkodás

összefüggéseit mutatja be. A pénzügyi tervezés része a vállalati stratégiának, a pénzügyi elemzés a vagyoni, az egyensúlyi és a jövedelmezőségi helyzet alakulására terjed ki. Képet kapunk a finanszírozási formákról; a hatékony pénzgazdálkodás feltételezi a finanszírozási alapelvek érvényesítését és az ésszerű kockázatvállalást.

Végül a válság megelőzésének módszereiről, a nehéz helyzetbe került vállalkozásoknak a válságból való kilábolásáról, a válság leküzdésének eszközeiről olvashatunk a könyv utolsó (9.) fejezetében. Megismerjük a válságmenedzselést a vállalati működés egyes szakaszaiban, a válságot előidéző okokat és a válságok típusait, majd a válságkezeléssel megbízott válságmenedzser fontos szerepét, jellemzőit. Működése magában foglalja a profiltisztítást és költségracionalizálást, a gyártmány- és piacfejlesztést egyaránt.

Valamennyi fejezet végén *Összefoglalást és Ellenőrző kérdéseket*, a *Függelékben* pedig írásbeli vizsgafeladatokat találunk a megoldásokkal együtt. A kiadvány ugyanis elsősorban a vállalkozási szakos mérlegképes könyvelői vizsgára készülők számára ajánlható. Áttanulmányozása azonban hasznos ismereteket nyújt a vállalkozók és menedzserek, s a régebben képesítést szerzett számviteli-pénzügyi dolgozók számára is.

R. I.

Kézikönyv a veszélyes hulladékokról

Szerkesztette: Beke Erzsébet – Biacs Tamásné–Dorkó Zsuzsanna–Markó Csaba–Szterjopulosz Krisztoforosz
Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1996. 346 p.

A KÖRNYEZETVÉDELMI KISKÖNYVTÁR-sorozat (sorozatszerkesztő: Bándi Gyula) harmadik köteteként megjelent kézikönyvből a veszélyes hulladékokkal kapcsolatos jogszabályokat ismerjük meg. A sorozat kötetei segítséget nyújtanak a mindennapi környezetvédelmi munka elvégzéséhez. Nagy szükség van erre, hiszen a környezet egyre romló minősége, állapotának megóvása mindinkább a figyelem középpontjába kerül hazánkban is. A környezetszennyezések megelőzéséhez tartozik a veszélyes hulladékok keletkezésének ellenőrzése, azok ártalmatlanná tétele, biztonságos szállítása stb. is.

A kézikönyv tartalmazza a veszélyes hulladékok országhatárokat átlépő szállításának ellenőrzéséről szóló Bázeli Egyezmény kihirdetéséről szóló 101/1996. (VII. 12.) Korm. rendelet, valamint a 102/1996. (VII. 12.) Korm. rendelet (új rendelet) szövegét és mellékleteit a hozzájuk fűzött magyarázatokkal. Az előbbi kormányrendelet a veszélyes hulladékok nemzetközi forgalmából származó környezeti veszélyek elleni védelem szabályait építi be a magyar jogrendbe. Magában foglalja a veszélyes hulladékokkal kapcsolatos kötelezettségeket, az országhatárokat átlépő szállítási szabályokat, a viták rendezésénél követendő eljárást. A Mellékletek az ellenőrzendő hulladékokat, a veszélyességi jellemzőket, az ártalmatlanítási eljárásokat, a szükséges információkat s a döntőbíráskodás menetét (cikkeit) sorolják fel.

A veszélyes hulladékokról szóló 102/1996. (VII. 12.) Korm. rendelet módosítja a korábbi hazai – sokszor nehezen áttekinthető – rendelkezéseket. Az eddigi szabályozásnál körültekintőbben határozza meg a veszélyes hulladékok importjával-exportjával, az engedélyekkel, az ellenőrzéssel s az adminisztrációval kapcsolatos feladatokat. Egységes szerkezetbe foglalja össze a szabályrendszert, új intézkedések bevezetésével közelíti az összehangolt nemzetközi gyakorlathoz.

Többek között kimondja például, hogy az ország területére külföldről csak hasznosításra hozható be veszélyes hulladék (23. §.), de megtiltja a kísérleti és próbaüzemi hasznosításra történő behozatalt. A behozatal engedélyezésére irányuló kérelemhez csatolni kell a környezetvédelmi hatóságoknak a hasznosításra kiadott engedélyt és a rendelkezésre álló szabad kapacitásra vonatkozó igazolását. A rendelkezések kiterjednek a vámszabadterületen végzett termelő tevékenység során keletkező veszélyes hulladékok magyarországi kezelésére is.

A rendelet további §-ai a veszélyes hulladékok tranzitszállítását, kivitelét stb. szabályozzák. Az új rendelet előírásai választ adnak sok, korábban vitatott kérdésre, mellékletei tartalmazzák a veszélyes hulladékok jegyzékét, a hulladékok minősítésének s az adatszolgáltatásnak a szabályozását; a veszélyes hulladéknak minősülő anyagoknál megjelöli azok veszélyességi fokát (osztályát) is. A továbbiak a veszélyes hulladékok begyűjtésével, import-exportjával, a határátkelőhelyekkel,